

PHẬT-GIÁO HỘI
ASSOCIATION BOUDDHIQUE

ĐUỐC - TUỆ

SỐ BÁO ĐẶC BIỆT

Tường thuật về việc suy-tôn Thuyền gia Pháp chủ

慧 燄 報

Chủ nhiệm
NGUYỄN-NANG-QUOC
Chủ tịch hội trưởng
hội Phật Giáo
Quản lý
CUNG-DINH-BINH

Chánh chủ bút
PHAN-TRUNG-THU
Sư cụ chùa Bằng-Sứ
Phó chủ bút
DUONG-VAN-HIEN
Sư cụ chùa Tố-Gái

GIÁ BÁO :

CẢ NĂM : 1 \$ 00 — NỬA NĂM : 0 \$ 50 — MỖI SỐ : 0 \$ 03

PALAIS IMPERIAL
Cabinet civil de
Sa Majesté

N° 479 B

Arrivée 28 Janvier 1936
N° 26

Bức thư của ngự-tiền văn-phòng gửi
cho cụ chánh hội-trưởng hội
Phật-giáo Bắc kỳ

Huê, le 21 Janvier 1936

Le Ministre, Directeur du Cabinet civil de S. M.
l'Empereur d'Annam,

à Son Excellence Hiệp-tả Nguyễn-năng đại-nhân, Pré-
sident de la Société Bouddhique du Tonkin,

Hanoi.

Kính Cụ Lớn,

Nay nhân dịp dân-sanh Hoàng-nam, phụng
ý chỉ Khôn-nghi Xương-đức Thái-hoàng Thái-
hậu ban lễ phẩm do văn-phòng tôi gửi ra qui-
hội để cúng các chùa. Khâm thủ khâm tuân.

Vậy văn-phòng tôi tuân phụng gửi các lễ
phẩm ấy (hồn cặp đèn sáp long-dăng và sáu cân
trầm hương) ra qui hội, hễ tiếp được rồi, xin
phúc thư cho văn-phòng tôi biết, để phúc tấu
lên Tôn-cung động tấu.

Nay kính tuân tấu.

Ngự tiền văn-phòng,

Ký tên : PHẠM-QUYNH

Hội Phật giáo Bắc-kỳ tiếp nhận bức thư ấy và
lễ phẩm đã phân-phát đi các chùa như sau này :

Cụ tổ Thuyền-gia Pháp-chủ, chùa Vĩnh-nghiêm Đức-la
Bắc-giang một đôi sáp long-dăng và hai lạng trầm hương.

CHÙA HỘI-QUÁN TRUNG-ƯƠNG

1 đôi sáp long-dăng và hai lạng trầm hương.

CHÙA HƯƠNG-TÍCH HÀ-ĐÔNG

1 đôi sáp long-dăng và hai lạng trầm hương.

CHÙA BÀ-ĐÁ

Phổ nhà Thờ, (Av. Cathédrale) Hanoi

1 đôi sáp long-dăng và hai lạng trầm hương.

Và tất cả các chùa hội-quần hội Phật-giáo các địa-phương
mỗi nơi hai lạng trầm hương.

Lễ suy-tôn cụ tổ Vĩnh-nghiêm lên vị Thuyền-gia Pháp-chủ Bắc-kỳ

XUỐT trong hai ngày 17 và 18 tháng chạp năm ất-hợi (ngày 11 và 12 Janvier 1936) hội-viên hội Phật-giáo và các tín-dồ tấp-nập kéo về dự lễ tại chùa Quán-sứ Hà-nội có đến hàng vạn người.

* * *

Quan Thống-sứ Bắc-kỳ Tholance và
nhiều quan chức Pháp Nam đến thị lễ.

* * *

Một phái-bộ của hội Phật-học Trung-kỳ do cụ Thiệu-bảo Nguyễn-khoa-Tân, nguyên Thượng-thư bộ hộ, hiện làm hội-trưởng hội ấy đại diện tự Huê ra dự lễ long-trọng này.

* * *

Từ hồi trung-tuần tháng một năm ất-hợi hội Phật-giáo Bắc-kỳ đã định làm lễ suy-tôn cụ tổ Vĩnh-nghiêm lên vị Thuyền-gia Pháp-chủ, nhưng vì ngày đó đức Thành-cung vừa mới thăng-hà, triều-đình chưa làm lễ bình-lãng nên lễ suy-tôn này, có tính-cách vui mừng, phải hoãn lại.

Hôm 18 tháng chạp năm ất-hợi, (12 Janvier 1936) lễ ấy đã cử hành một cách rất long-trọng tại chùa Quán-sứ Hà-nội, là hội-quán của hội Phật-giáo Bắc-kỳ.

Ở chùa Quán-sứ tự trong chí ngoài trang-hoàng bài-trí rất lịch-sự như các lễ lớn : cờ, quạt, lọng, tàn, cây phướn-

Bắt đầu ngay từ hôm trước, thứ bảy, 11 Janvier, người ta đã thấy một số đông tín-tò đem vàng hương đến chùa lễ Phật. Đến 5 giờ chiều hôm ấy, có một ban nữ đồng-ấu do ban hộ-niệm huấn luyện, lên làm một khóa lễ trọng-thể.

Có đến 20 cô gái nhỏ, tuổi sắp-sĩ từ lên sáu lên bảy đến lên chín, lên mười, đầu kết hoa, mình mặc cà-sa màu nâu, tay lần chuỗi hạt, theo sau một cô bé độ 12, 13 tuổi, vào làm lễ. Về mặt nghiêm-trang, cử-chỉ khoan-thai, cô bé tuổi lớn nhất tụng kinh gõ mõ như một vị ni-cò đã xuất-gia đầu Phật. Các cô tụng niệm một cách rất thông thuộc thành kinh, khiến nhiều bà đứng ngoài cũng phải lễ và nam-mô theo.

Ngoài ngót 20 cô bé tụng niệm ấy, lại có 4 cô nhỏ nữa đánh đàn để giúp lễ, các cô có hát nhiều bài ca tụng công đức Phật-tổ. Lễ ấy đến hơn nửa tiếng đồng-hồ mới xong.

Buổi tối, hồi 7 giờ, hội lại có tổ-chức một cuộc diễn-thuyết do ông Trần-trọng-Kim nói về thập nhị nhân-duyên, có rất đông thiện tín đến nghe.

Đến sáng ngày chủ-nhật, 12 Janvier chính là buổi làm lễ suy-tôn vị Thuyền-gia Pháp-chủ.

Hôm ấy, trời về đông, rét như cắt, lại thêm mưa phùn, gió bắc, thế mà chưa đầy 8 giờ đường Richaud Hanoi, xe ô-tô, xe tay đã đi lại như mắc cửi, các quan khách, các thiện-nam, tín-nữ và công-chúng tây, nam đến chùa Quán-sứ mỗi lúc một đông, chẳng mấy chốc mà cái nhà rạp mới làm của hội rộng như thế đã không có chỗ chen chân.

Cái phướn giải của nhà chùa và những tấm vải vàng treo ở trước nhà rạp bay thướt-tha rủ xuống, cuối rạp và trong chùa, hương-án thép vàng và các pho tượng Phật lấp-lánh dưới những ngọn đèn nến và đèn điện sáng chung, trông lên khói hương nghi ngút, hiện ra một cái cảnh nghiêm-trang, ai cũng phải cúi đầu giữ vẻ kính cần.

Ngoài cửa, trước rạp, hai bên tòa Phật-diện, có một đoàn hương-đạo-sinh chia nhau đứng giữ trật-tự rất là tinh-túc chỉnh-tề.

Khoảng gần 9 giờ sắp hành đại-lễ thì quan Thống-sứ Tholance, quan Võ-hiến Hoàng-trọng-Phu, quan Đồng-lý

phủ Thống-sứ Douquet, quan Thống-sứ-hàm Tissot, quan Giám-đốc trường Viễn-đông khảo-cổ Cœdès cùng các quan Pháp, Nam lần lượt kéo đến nơi, có quan Hiệp-tả Nguyễn-năng-Quốc hội-trưởng và ban quản-trị hội Phật-giáo đón tiếp.

Trong số những người dự lễ có nhiều người Pháp, nhiều người Tàu, có cả người Nhật nữa cũng len-lỏi tìm một chỗ đứng trong rạp.

Cụ thiếu-bảo Nguyễn-khoa-Tân, nguyên Thượng-thư bộ hộ, hiện làm hội-trưởng hội Phật-học Trung-kỳ cùng với quan nguyên Quang-lộc-tự-khanh Nguyễn-hữu-Hiệt, ông nghị-viên dân-biểu Trung-kỳ Lê-thanh-Cánh và hai vị cao-tăng ở Huế thay mặt hội Phật-học Trung-kỳ ra dự lễ này, đã đến từ trưa hôm trước, cũng ngồi lúc trực tại đây.

Sau khi các quan khách, các hội-viên, các tăng-chúng đã họp cả ở giảng-đường, trước tam-bảo mà cờ quạt đèn nến tung-bùng, thì từ đằng nhà tổ đưa lên tiếng kiêng, liêng chuông cùng những tiếng đàn nhị của phường bát-âm êm-ái dịu-dàng. Mọi người nghèn cổ lên nhìn : chư-tăng đã rước sư tổ Vĩnh-nghiêm lên nhận chức.

Một cụ già ngoại chín-mươi tuổi, da môi tóc bạc, thân gầy mắt lõm, đeo cặp kính đôi-mỗi mình bận chiếc áo rộng điều, dầu đội mũ ni, do hai vị sư kính cẩn xốc hai bên nách, nhẹ-nhàng bước từng bước một tiến lên, theo sau có hai vị sư ở Huế ra, mình bận áo cà-sa màu vàng, dầu đội mũ miến chỉ vàng và trên hai chực vị sư gồm đủ cả các bậc thượng-tọa trong toàn cõi Bắc-kỳ, phần đông cũng đã đầu trắng toát, lần tràng-hạt niệm Phật. Khi cụ tổ Vĩnh-nghiêm bước vào đến thềm giảng-đương, ai nấy đều đứng cả dậy, chào, ngài lên trước hương-án, cúi đầu làm lễ mấy vái rồi lui xuống, ngồi ở chiếc ghế kê bên. Các vị sư sau cũng ngồi vào hai hàng ghế kê dọc ở giữa giảng-đường.

Không ai bảo ai mà mọi người đều yên lặng để nhường cho cụ hội-trưởng Nguyễn-năng-Quốc đọc diển-văn.

Cụ hội-trưởng bận áo thụng gấm tía đứng trước máy truyền thanh cung kính đọc diển-văn.

Rút lời cụ hội-trưởng, ông phó hội-trưởng Nguyễn-quốc-Thanh đọc bản dịch bài diển-văn ấy ra chữ Pháp. Rồi cụ

Thiếu-bảo Nguyễn-khoa-Tân đứng thay mặt hội Phật-học Trung-kỳ đọc bài chúc từ. Ông Lê-thanh-Cảnh, nghị-viên dân-biểu Trung-kỳ ở Huế cùng ra với cụ Nguyễn-khoa-Tân đọc bản dịch bài chúc-từ ấy ra chữ Pháp. Kế vị hòa-thượng ở Huế đứng lên nói mấy lời rất lưu-loát chúc mừng hội Phật-giáo, chúc mừng sư tổ Vĩnh-nghiêm.

Đáp lại các bài trên, sư tổ Vĩnh-nghiêm vì già yếu có ủy một vị sư đọc bài đáp từ.

Vị sư thay mặt cụ tổ Vĩnh-nghiêm đọc bài đáp từ vừa dứt lời thì có hai vị hội-viên hội Phật-giáo bận áo thụng lam bưng hai cái khay : một cái để chiếc mũ hoa sen nạm vàng, một cái để quả ấn Thủyên-gia Pháp-chủ từ trên Phật-điện xuống đặt ở cái bàn trước mặt cụ tổ Vĩnh-nghiêm. Một vị sư thượng-tọa ở trên tam-bảo đi xuống kính cẩn cầm mũ đội cho cụ tổ Vĩnh-nghiêm và phụng giao ấn tin.

Tiếng « nam-mô a-di-đà Phật » ri-rầm trong bọn thiện-nam tín-nữ cúi đầu tụng niệm có vẻ rất là kính cẩn và tiếng « nam-mô Thủyên-gia Pháp-chủ bồ-tát » do mấy vị tăng ni tụng niệm rất to làm cho bầu không-khí đang lặng-lẽ nghiêm trang bỗng trở nên ồn-ào một lúc.

Tiếng tụng niệm dứt thì hai vị tăng đứng ra tuyên đọc một bài tán bằng chữ Hán (thẻ văn biền ngẫu của sư cụ Phan-trung-Thứ trụ-trì chùa BẮng-vọng Hà-dông soạn) và một bài tán bằng quốc-ngữ (thẻ văn biền ngẫu của sư ông ĐỒ-chân-Bảo hiệu Thái-hòa trụ-trì chùa Tú-yên Hà-nam soạn) thay mặt cả tăng-giới Bắc-kỳ chúc mừng vị Thủyên-gia Pháp-chủ.

Thế là lễ suy-tôn cáo thành. Quan Thống-sứ Tholance tiến lại gần sư tổ Vĩnh-nghiêm, bắt tay nói mấy câu chúc mừng. Cụ tổ nói cảm ơn quan Thủ-hiến. Đoạn, ngài cáo từ ra về.

Quan khách vừa đứng dậy, công-chúng ở ngoài, mạnh như một cái làn sóng, xô nhau đến gần bàn thờ để được tham yết vị Thủyên-gia Pháp-chủ.

Lúc này mới là một phút rất nên cảm-động : nhiều bà, nhiều cô ăn mặc rất lịch-sự sang trọng tranh nhau sụp

ưỡng trước cụ tổ mà vái lễ niệm nam-mô. Cụ lễ luôn luôn một tay lạy tràng hạt và một tay đập lễ lại, người ta trông thấy có bà — vì cảm-súc quá — vừa lễ vừa lau nước mắt, chung quanh tiếng tụng niệm cầu khẩn một phút một nghiêm trọng.

Mấy hội-viên trong ban tổ-chức hết sức mới cần được các bà cứ lăm le tiến vào để lễ cụ tổ, để có chỗ cho hai ban đồng-ấu nam nữ đến làm lễ.

Ban nam đồng-ấu đầu đội mũ nời màu vàng, do một ông phân-hưu-trí luyện tập đánh chuông chỉ-huy. Ban này ở tận Thái-bình lên.

Ban nữ đồng-ấu có dâng cụ Pháp-chủ một bó hoa và đọc một bài chúc.

Theo như trong chương trình đã định, đến 11 giờ cụ Pháp-chủ và chư tăng cúng Phật. Các gia vào làm lễ chúc mừng vị Thuyền-gia Pháp-chủ. Bà tham Lan thay mặt các già đọc bài chúc từ.

12 giờ trưa, hội Phật-giáo có mời rất đông quan khách tăng ni thụ ngộ tại chùa Quán-sứ. Hội có dọn tất cả 400 mâm cỗ chay thết khách, và trong lúc thụ trai thì có phát kinh Thiện sinh do ban khảo-cửu của hội mới dịch ra quốc-ngữ in rồi cho các thiện-tín thập phương.

5 giờ chiều sư cụ Phan-trung-Thứ chủ-trì chùa Bằng-vọng đăng đàn thuyết pháp, do cụ Pháp-chủ và cụ hội-trưởng hội Phật-giáo chủ tọa.

Đến 7 giờ tối thì cụ Pháp-chủ thân làm lễ qui. Trước Phật-đài, cụ tổ Vĩnh-nghiêm ngồi giảng giới luật cho các con qui bằng một giọng tuy hơi vếu, nhưng rất rõ-ràng khúc-triết. Nội có buổi tối đó có đến hơn một trăm người chịu lễ qui.

Trong cái lễ long-trọng này có tới gần một ngàn tăng ni ở khắp Bắc-kỳ và hàng mấy ngàn thiện-nam tín-nữ về dự, thật là một lễ rất trọng thể từ xưa đến nay mới có la một ở trong Phật-giáo-giới nước ta vậy.

BÀI DIỄN VĂN CỦA CỤ NGUYỄN - NĂNG - QUỐC

Bàim quan Thống-sứ,

Thưa các ngài,

Bạch tổ Thuyền-gia Pháp-chủ,

Đạo Phật là một đạo rất cổ ở nước Nam. Từ đời Hán-Đường, khi nước ta còn là một tỉnh của nước Tàu, đạo ấy đã truyền ra khắp mọi nơi. Đến thế-kỷ thứ 10 trở đi, người mình biệt lập ra thành nước, trải qua Đinh, Lê, Lý, Trần, Lê cho đến bản-triều, đạo ấy càng ngày càng lan rộng ra, cho nên ngày nay, từ chỗ thành-thị cho đến thôn quê, không đâu là không có chùa thờ Phật.

Đạo Phật sở dĩ được rộng ra như thế là vì cái chủ-nghĩa hoà-bình, lấy từ-bi bác-ái mà khuyên người làm điều lành tránh điều dữ, để gây ra cuộc nhân-sinh rất thuần-hậu. Đạo ấy vốn không bao giờ có hề can-thiệp đến việc chánh-trị trong nước, thế mà về đường tinh-thần lại có cái ảnh hưởng rất lớn đối với tính-tình và phong-lục của người trong nước. Bởi vậy, cho nên chúng tôi muốn tìm cách mà duy-tri lấy đạo ấy, nhất là đang lúc giao thời mới, cũ xung-đột, lòng người ly-tán, chưa biết lấy gì làm chuẩn-đích cho sự sinh-tồn, thì đạo ấy chính là môn thuốc cứu đời rất hay. Huống chi trong giáo-lý của nhà Phật, lại còn có nhiều điều, không những là không trái với ý-nghĩa tân-học mà lại có thể bổ-ích cho sự tiến-hóa của nhân-loại nữa.

Xong, xét ra tại sao đạo Phật truyền ra thì rất rộng, mà thế lực rất yếu, và sự hành-vi ở trong xã-hội không thấy có gì là giá-trị? Duyên do là bởi cái cách tổ-chức của đạo ấy có mấy chỗ khuyết-diểm. Một là đạo Phật xưa kia chỉ vụ lấy nghĩa-lý mà truyền-bá ra, chứ không nghĩ đến cách lập thành thế-lực để thực-hành cái tôn-chỉ của đạo. Hai là trong các tôn-phái của đạo Phật không có thống hệ duy-nhất. Bởi hai lẽ ấy cho nên ngày lúc đạo ấy đang hưng-

thiện, cũng không kiến-thiết được việc gì về đường thực-tế. Xem như hiện thời bây giờ, đạo Phật ở nước Nam thuộc về phái Đại-thặng, mà cái tôn-chỉ của phái ấy là chủ ở việc « tự-giác giác-tha », nghĩa là tự mình sáng biết ra, mà độ cho mình, và làm cho người sáng biết ra, mà độ cho người, thế mà phần nhiều những người xuất-gia tu hành làm tăng làm ni, là những người phải truyền-bá cái tôn-chỉ ấy, mà lại chỉ lo sự tụng niệm đề cầu riêng cho mình, chứ không lo được sự độ cho người. Đó chẳng qua là vì cái hoàn cảnh eo hẹp, bắt buộc phải như thế. Dù ai có lòng muốn làm những việc độ người, nhưng vì thế lực không đủ, để thi dụng những điều sở-nguyên của mình, thành ra phải bó tay đành chịu độc thiện kỷ thân vậy.

Vì thế mà đối với những sự thực-tế ở trong xã-hội, không kiến-thiết được việc thật có ích lợi cho nhân quần.

Một vài người ở lẻ loi, không làm được việc gì, lại thấy trong tăng-lữ không kết lập thành đoàn-thể, ai ở chùa nào chỉ chăm lo làm thế nào cho đủ sự chi dụng trong chùa ấy, còn thì ngoài sự cúng lễ chay đàn ra không liên-lạc gì với các chùa khác nữa. Theo thói thường trong tăng-lữ, khi một vị sư dạy được nhiều môn đệ, thì chùa của vị sư ấy là chốn tổ, các môn-đệ đều lấy chùa ấy làm sơn-môn. Những người tu hành ở một sơn-môn, đã đi được dăm ba khóa hạ, thuộc được ít nhiều luật-giới, biết đủ kinh kệ và lễ-lối cúng lễ, ấy thế là lên bậc sư ông, có thể đi coi riêng một chùa, hễ khi chùa làng nào khuyết sư, người làng đến nhờ sư Tổ ở sơn-môn ấy cất cho một sư về ở, thì sư Tổ cho vị sư ông đi, — bởi thế ở Bắc-kỳ có đến chừng bốn trăm sơn-môn; mà mỗi sơn-môn có một qui-cử riêng, và việc sơn-môn nào thì việc sơn-môn ấy biết, các sơn-môn khác không can thiệp gì đến, dù ở sơn-môn này có ai làm điều gì trái ngược, trừ ông sư Tổ sơn-môn mình, mà không nói gì thì khôn, ai ngăn đoán được. Vậy nên trong dăm tăng-lữ không có kỷ-luật thống nhất, không ai đứng chủ-trương cả toàn-thể, lo việc tiến-hành của tôn-giáo, hay nghĩ đến việc học hành của tín-đồ và làm việc lợi ích cho xã-hội. Thành thử đạo Phật thì rất hay, mà sự thực tế ở đời không thấy có gì là việc nhiều ích cho đời.

Chúng tôi thấy đạo Phật suy đồi, trong thuyên-gia không có ai là chủ, các sơn-môn không có kỷ cương-thống-nhất và lại thấy bạn đồng-bào tín-đồ nhà Phật thì chỉ khuynh-hướng về mặt hình thức, mà sao nhãng mất tinh thần, cái đạo tâm chân-chính xem chừng tiêu ma đi đâu mất cả, chỉ thấy những sự mê-tín nhắm-nhí, cho nên chúng tôi muốn vấn-hỏi cái tinh-thần của Phật-giáo, đề duy-tri lấy thể-đạo nhân-tâm, lại nhờ có các vị tăng sớt-sắng về đường cứu-thế, cùng với chúng tôi đồng-tâm hiệp-lực lo chỉnh-đốn trong-tăng già cho có kỷ-cương, có trật-tự, rồi tìm cách phát minh cái đạo-lý của Phật ra, khiến người đời biết rõ chỗ sáng mà đi tới, thấy rõ chỗ tối mà tránh xa, và dù nhau làm việc từ thiện. Ấy cái mục-dịch của chúng tôi chỉ cốt có bấy nhiêu thôi.

Nay nhờ ơn Chánh-phủ bảo-hộ xét rõ cái lòng thành-thực của chúng tôi, lấy cái lượng quảng-đại mà đối với sự tin-tưởng tự-do của nhân-chúng, cho chúng tôi được phép thành lập hội Phật-giáo này, đến ngày hôm nay là được hơn một năm — hiện bảy giờ trong hội có hơn hai nghìn vừa tăng vừa ni và có hơn một vạn hội-viên, ai nấy đều sốt sắng làm việc cho chóng đạt tới mục-dịch của hội — ở bên tăng, thì các sư đã họp nhau đặt ra qui-tắc để chỉnh-đốn trật-tự trong tăng-già, bầu một ban Trị-sự trông coi việc thi-hành những qui-tắc ấy, và đã suy tôn một vị cao-tăng, có đủ giới-hạnh và đức-vọng lên làm Thuyên-gia Pháp-chủ, là cụ Tổ Vĩnh-nghiêm ở đây, mà hôm nay cả tăng và tục họp nhau đông đủ, công nhận cái địa-vị thiêng-liêng ấy.

Bềm quan Thống-sứ,

Thưa liệt-qui,

Các ngài có lòng hạ cố, đến dự cái lễ này, làm cho thêm vẻ tôn-nghiêm, thực là quý hóa vô cùng — chúng tôi xin có lời trân-trọng cảm-tạ các ngài.

Bạch cụ tổ Thuyên-gia Pháp-chủ,

Ngày hôm nay là ngày rực-rỡ vẻ-vang cho Phật-giáo ở Bắc-kỳ. Tổ là một bậc có đức-vọng trong tăng-giới, xuất gia

tu hành từ thuở còn thanh-niên, trong non tám mươi năm chỉ một niềm tri-giới tu đạo, không bao giờ sao-nhãng cái tôn-chỉ tự giác giác tha của nhà Phật — cho nên bất kỳ lúc nào hề có việc công đức là Tồ hết lòng giúp đỡ, không hề có từ nan.

Nay Tồ đã chín mươi năm tuổi, thân-thể già yếu, nĩa tri-tuệ vẫn minh-mẫn. Tồ thấy bụng chúng tôi làm chính đáng, Tồ đem những điều đạo-lý của Phật, chỉ bảo cho chúng tôi biết đường mà noi theo. Vậy chúng tôi xin cầu-nguyện cho Tồ được trường thọ lâu năm nữa để đem đức-tuệ mà soi sáng cho chúng tôi trong khi chúng tôi cố sức làm việc chấn-hưng Phật-giáo này.

Kính trình cụ lớn Thiệu-bảo, hội-trưởng hội Phật-học Trung-kỳ.

Chúng tôi xin cảm ơn cụ lớn và các ngài hội-viên tăng, tục trong ban trị-sự hội Phật học Trung-kỳ, đã chẳng ngại đường xa xa xôi di ngọc đến dự lễ này, chúng tôi lấy làm hân-hạnh vô cùng. Hai hội chúng ta cùng theo một tôn-chỉ nhà Phật, cùng một mục-đích là « Tự giác giác tha ». Chúng tôi mong từ nay chúng ta đồng tâm hiệp lực lo việc chấn-hưng Phật-giáo sao cho đến được mục-đích ấy, thì hạnh-phúc cho liền-đồng tôn-giáo chúng ta đó vậy.

Nam mô bản sư Thích-ca Mâu-ni Phật

Bài chúc từ của cụ Thiệu Nguyễn-khoa-Tân

Kính trình Quan Thống-sứ Đại-thần,

Kính trình các Cụ Lớn và Cụ Chánh Hội-trưởng,

Thưa các Ngài, các Tăng-ni Thiện-tin,

Tôi mở lời trước hết để cảm ơn Quý-hội đã có thanh tình mời tôi cùng Ngài chứng-minh đạo-sư và ba hội viên Hội Phật-học ra dự một lễ lớn, mà Quý-hội đã tồ-chức để suy-tôn Sư-cụ Vĩnh-nghiêm lên làm Truyền-gia Pháp-chủ. Cụ Chánh Hội-trưởng đã thanh cố tiếp đãi tôi một cách trọng thể như thế này là Cụ lấy nghĩa địa-vị tôi đại diện cho Hội

Phật-học ở Thần-kinh mà biệt đãi tôi, bởi vậy cái thanh tịnh của Quý-hội đó, sẽ gây một mối cảm tình bất-hủ cho Hội chúng tôi.

Tôi xin thay mặt cho toàn thể Hội Phật-học đề chúc mừng Cụ Vĩnh-nghiêm là một vị niên cao đức thiệu, oai nghi vô khuyết. Trong thời kỳ chấn hưng Phật-giáo, thân thể cụ là cái tiêu-biểu cho cả tín-đồ, cái gương sáng láng cho cả tăng-ni trong xứ này.

Tôi lại mừng cho Quý-hội nay được một vị Pháp-chủ xứng đáng vô cùng, lại trong lễ suy-tôn Ngài có cả Chánh-phủ chúng nhận cho, thật là vẻ vang thay!

Nhờ những dịp hiếm có như lễ hôm nay, thì dây liên lạc trong nhà thuyền mới ràng buộc tín-đồ lại bền vững về sau. Và về phần riêng tôi, lời thiết lạy làm vinh hạnh mà được dịp này làm khởi-diềm cho mối tình liên lạc của tín-đồ Phật-giáo hai kỳ.

Bài chúc từ của Hòa-thượng Huệ

Kính bạch cụ Pháp-chủ.

Kính trình cụ Hội-trưởng.

Kính thưa Chư-sơn Đại-đức.

Nhơn nay Quý-hội có lễ long-trọng, suy-tôn cụ Tổ Vĩnh-nghiêm lên vị Thuyền-gia Pháp-chủ. Có cho mời hội Trung-kỳ Phật-học chúng tôi ra dự-lễ. Hội chúng tôi có ủy cụ Chánh-hội-trưởng và chúng tôi thay mặt hội ra dự lễ này.

Chúng tôi thấy Quý-hội lựa hai chữ Pháp-chủ mà suy-tôn cụ Tổ Vĩnh-nghiêm, rõ thấy cái mục-đích của Quý-hội rất là chánh-đáng, mà lại có cái ý-nghĩa sâu xa.

Chúng tôi thiết nghĩ rằng: Phật-pháp gặp lúc mạt-vận, thế mà còn có người ra gánh-vác Chánh-pháp của Như-lai như vậy, thật là một sự may-mắn!

Trong khi đức Thích-ca nhập-diệt, ngài có thọ-ký phú-chúc cho hai phái đệ-tử; về phái xuất-gia thì duy-tri Phật-pháp, còn phái Tại-gia thì hộ-tri Phật-pháp; Giáo-pháp ngài từ khi lưu-truyền sang nước ta, các đảng tiền-nhân cũng muốn đem chân-lý mà lưu-bổ, song chỉ e không hợp thời-cơ, nên các ngài quyền-nghi mượn hình-thức làm bước đầu, để dẫn-tấn người bước dần lên chỗ quang-minh chính-đại.

Về đời Lý, Trần thì Phật-pháp có chiều hưng-thạnh ; từ ấy đến nay mỗi ngày mỗi xuống, thế-đạo suy-vi, nhân-tâm bất-cổ ; chỉ chuộng theo hình-thức, bỏ mất hẳn chân-lý của Phật-pháp.

Nay trong Quý-hội phát-tâm quy-ngưỡng Tam-bảo mà suy-tôn cụ Pháp-chủ ; bõn-ý của các ngài muốn đem Phật-pháp mà vấn-hỏi nhân-tâm thế-đạo, chúng tôi thật lấy làm cảm-mộ vô cùng !

Vậy trước xin chúc cụ Pháp-chủ Bảo-thân cụ dữ thiên đồng-thọ, mà tuyên-truyền Phật-pháp ; và chúc Quý-hội các ngài kiên-cố bồ-đề, vĩnh bất thối-chuyên.

Còn về phần riêng tôi, thì xin mừng cụ bốn chữ « U pháp tự tại ». 於法自在

Nam-mô A-di-đà Phật.

Trung-kỳ Phật-học-hội, Chứng-minh-
đại-đạo-sư Thích-giác-tiên.

Bài đáp-từ của cụ tổ Vĩnh-nghiêm

Nam mô A-di-đà Phật !

Bềm quan thủ-hiến Bắc-kỳ,

Thư các quý-quan,

Bềm cụ Vũ-hiến Hoàng đại-nhân,

Thư cụ Thái-tử thiếu-bảo, chánh hội-trưởng hội

Phật-học Trung-kỳ Nguyễn đại-nhân,

Thư cụ Hiệp-tá-đại-học-sĩ, chánh hội-trưởng hội

Phật-giáo Bắc-kỳ Nguyễn đại-nhân,

Hạch liệt vị đại-đức tăng già,

Thư liệt quý thiện tín,

Thư các ngài,

Từ khi bần-tăng xuất gia đầu Phật cho đến bây giờ, một lòng vì đạo, những mong thiệu long Phật-pháp để cứu độ quần mê. Song-le gặp phải thời-kỳ mạt-pháp, đạo Phật khó nổi chấn-hưng, nên tôi đành phận ở nơi rừng núi, tu theo các Tổ để mong giải thoát cái thân giả dối này. Tưởng rằng không may mà lại hóa may ; tôi không nghĩ đến đâu lại gặp cơ-hội đạo Phật hưng thịnh như thế này ; khắp Bắc Trung Nam ba kỳ đầu đầu cũng nghe tiếng chấn-hưng Phật-giáo.

Xét ra sở dĩ việc chấn-hưng Phật-giáo được mau chóng như thế là nhờ cái giáo-lý nhiệm màu của đức Thế-tôn, và cái phật-tính vẫn ở trong tâm chúng ta cả.

Tôi lại nhận ra rằng việc chấn-hưng Phật-giáo ở Bắc-kỳ sở dĩ được mau chóng như thế là nhờ ở quan Toàn-quyền, quan Thống-sứ Bắc-kỳ, quan Vũ-hiễn Hoàng đại-nhân và cụ Chánh-hội-trưởng hội Phật-giáo cùng các liệt quí hội-viên đã hết lòng tán trợ.

Hồi mới đây, chư-tăng cùng các hội-viên trong hội có cho tôi biết rằng hội sẽ suy tôn một vị Thuyền-gia pháp-chủ và dâng chức ấy áo mũ cùng ấn-tín để thống lĩnh kỷ-cương trật-tự trong Phật-giáo Bắc-kỳ, cho trong tăng-giới, ngoài tin-dồ có qui-mô thể-thống. Mà chức ấy hội định suy tôn cho tôi. Tôi nghe dứt lời lấy làm cảm động, vì các ngài đã hết lòng tin đạo Phật, tìm đến một người già-nua tuổi-tác, giới sơ đức bạc như tôi mà giao cho cái trách-nhiệm lớn-lao như thế, cái địa-vị tôn trọng như thế, thực là khó nghĩ. Vì tôi tu-hành mong giải thoát trần-duyên, còn mong đâu những cái chức sang quyền trọng. Mà tôi chắc những vị đã xuất gia đầu Phật cũng điều nghĩ như tôi cả. Song nếu chúng tôi không nhận chức ấy thời cô-phụ tấm lòng của các ngài đã vi đạo mà lặng cho. Kính quyền đôi lẽ, vạn bất đắc dĩ, tôi phải tạm nhận chức ấy để chờ cho đến khi hội tìm được người xứng đáng hơn tôi.

Vậy khi tôi đã nhận chức Thuyền-gia pháp-chủ Bắc-kỳ, tôi xin phát nguyện rằng : các ngài đều đã tự xưng là Phật-tử, dù xuất gia hay tại gia ai ai cũng một lòng niệm Phật mà giữ đủ cái bổn-phận của mình về đạo thời thực là một cái nền tảng chắc-chắn vững bền cho hội Phật-giáo, sau nữa khỏi phụ lòng tán-trợ của nhà-nước với các quan.

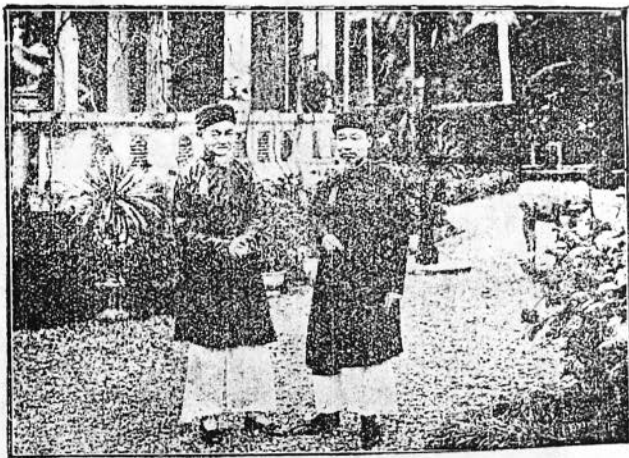
Thưa các ngài,

Tôi xem trong năm vừa qua, hội Phật-giáo Bắc-kỳ tiến được một bước lên con đường chấn-hưng đạo Phật, nhưng theo ngu-ý tôi thời sự tiến-bộ ấy mới là hình-thức đó thôi. Còn về chỗ cốt yếu của đạo Phật là ở nơi xiển-dương giáo-lý, lễ-độ chúng-sinh ; ngày nào mà hội còn chưa đạt tới cái mục-dịch ấy thời chúng tôi cũng còn không khỏi tự thẹn với cái chức thuyền-gia pháp-chủ mà hội đã tặng cho,

Nam-mô A-di-đà-Phật !

Lúc ở sân ga, hội-viên hội Phật-giáo Bắc-kỳ tiếp rước các đại-biểu hội Phật-học Trung-kỳ ở Huế mới ra

Cụ Hiệp Nguyễn-năng-Quốc,
chánh Hội-trưởng hội Phật-giáo
Bắc-kỳ

Cụ Hiệp Nguyễn-khòa-Tân,
chánh Hội-trưởng hội Phật-học
Trung-kỳ

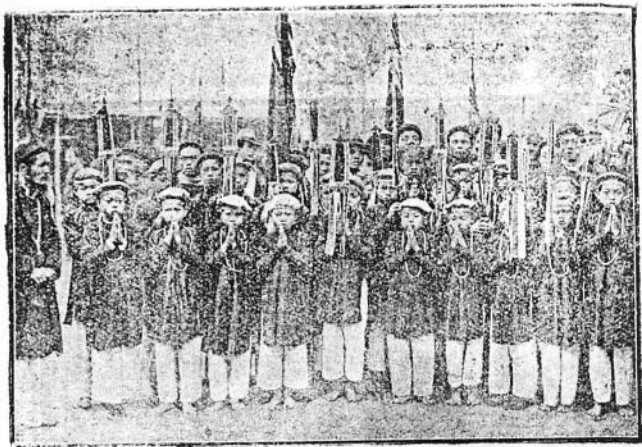

Lúc làm lễ suy-tôn Thuyền-gia Pháp-chủ, Cụ C

ội-trưởng Nguyễn-năng-Quốc đang đọc diễn-văn

Ban nam đồng-ấu vào chúc mừng vị Thuyền-gia Pháp-chủ

Ban nữ đồng-ấu vào chúc mừng vị Thuyền-gia Pháp-chủ

◎北圻僧衆全體推尊法主讚文

當皇朝御曆萬萬年之十季冬吉日

佛教會僧尼四衆合掌而讚曰

寂默遺風塵海湧蓮花之座飲光餘烈靈山傳貝葉之文若非奉一人之尊何

表同情之體

敬惟

著繁北圻佛教會禪家法主永嚴律師法號清亨肉身菩薩

禪座下

花萬道邁前修功飯庶物素緇蟻慕遐邇雲奔妙蘊行藏之事業往來魏闕不
佛教花磨成學問之功夫摘探名家以資軌範一乘直到仰見清光千翠竹黃
功德善同歸自有大士于慈航寶筏當此道運澆漓之際心存喚醒羣迷逢斯
盛播之秋志銳高超九衆節操清修已到梅花之白塵緣洗淨近親蓮品之紅

如斯稱揚曷已竊謂事因辰舉遣假人弘接律隨機因權表實茲佛教會奉此
衣冠金印于

我禪家法主實以賴其慈蔭資其福菓三圻草木共知名一帶山河都生色仰
荷高明俯垂下悃許容納受特爲奉持如此則

大聖之高道可行

佛教之流光不泯功均法水之霑珥河派演德遍慈雲之覆濃嶺峯高敬數燕
詞全仲賀悃

謹祝

Bài tán của chư-tăng chúc mừng vị Thuyền-gia Pháp-chủ

Kính nghe rằng : Đạo Phật từ-bi bác-ái, khắp thập phương đều ước dạ quy y ; cửa thuyền quảng-dại trang-nghiêm, tôn chính-giáo phải trọng nền thống-hệ. Tiếp dẫn nay mừng hữu chủ, suy-tôn xin chúc đồng thanh.

Đức Phật ta, thương cõi sa-bà, ra tay tế độ. Lập giáo chuyển mê khai ngộ, dạy người quy chính khừ tà. Tự thế-gian đến xuất thế-gian, tu duyên trọn vẹn ; do chính giác lên diệu chính-giác, giáo lý nhiệm màu. Bốn chín năm dạy dỗ sinh-linh, ba nghìn cõi nương nhờ công-đức.

Đạo Pháp truyền sang Nam-việt, bậc tu hành chẳng thiếu danh-tăng ; quốc-sử tự thuở Lý, Trần, truyện ký tài còn nhiều đất-sử. Lâm quốc-sư như đức Vạn-hạnh, giữ tăng-thống như đức Chân-lưu. Pháp-Thuận thuyền-sư, ba tấc lưỡi siêu lòng Bắc-sứ ; Chân-Dong đại-sĩ một vần thơ cảm-động quân vương, Danh văn cả dưới bề trên ngàn, như ba vị Đạo-hạnh, Giác-hải, Minh không đời Lý ; đức bá cả trong triều ngoại quận, như ba tổ Nhân-tôn, Pháp-loa, Huyền-quang đời Trần. Thủy-nguyệt tổ-sư, ngồi thuyền-định mà trời mưa hoa báu ; Định-hương trưởng lão, tụng chân-ngôn mà đất nẩy mầm sen. Tăng-phẩm vẻ vang, đấng đạo đức kê sao cho xiết ; thuyền-môn rộng mở, đạo từ bi phổ cập muôn đời.

Tới nay Phật-tổ cách xa, lòng người thay đổi. Ngoài tin-chúng lầm đường lạc lối, trong tòng-lâm rẽ phải chia môn. Man mác mê-tân, biết đâu giác-ngạn ; ngồn ngang lợi-lầu, ít thấy thanh-am. Ngắm tôn-phong trụ lạc quá chừng, thấy chính-đạo suy vi nhường ấy. Kể kiến-thức mong đường chẵn-chỉnh, vì tài sơ chẵn-chỉnh chưa rồi ; người đạo tâm tìm cách vấn-hỏi, song đức bạc vấn-hỏi không nổi. Lũ chúng-sinh còn đương mê-man ở trong nhà cháy, ai là người sửa soạn ba xe : đũa khất-tử còn đương dong đuổi ở chốn tha hương, ai là đấng phó-giao muôn vật. Nền đạo thống mong cho hưng phục, chốn lừng-già cần có chủ-trương. May sao triệu tạo sẵn phương, cơ duyên vừa gặp. Hội

Phật-giáo Bắc-kỳ thành lập, lòng quốc dân toàn hạt hoan nghênh. Trên có các vị đại thần đạo lâm hộ pháp, dưới có các nhà cư sĩ nhĩ ý phù tăng. Muốn tòng-lâm giữ vững kỷ cương, nên giáo-hội suy tôn pháp chủ.

Ngửa trông sư tổ, tài cao học rộng, hạnh đủ đức đầy. Bảy mươi lần thay đổi bờ đoàn, dấu Hoằng-tán vẫn vẻ vang trên thuyền-sử; ngót trăm tuổi tu trì phạn-hạnh, gương Triệu-châu nhường rực rỡ chốn thuyền-lâm. Lấy từ-bi mà nhuận trạch quần sinh, cơn pháp-vũ sai hòa thảo mộc; đem đạo đức mà đề huề hậu tiến, giọt cam-lồ vậy khắp bắc nam. Mấy tòa chùa độc lực sùng tu, bia kỹ-niệm đứng sau ba đức tổ; trăm bộ kinh một tay kiểm hiệu, chốn Phật trường dự ngoại chín khoa tăng. Đức vọng như sao sáng non cao, phẩm giá tựa nước trong trăng tỏ.

Nay xin sư tổ nhận ngôi Pháp chủ, chứng lễ suy-tôn. Cho chư tăng có chốn cày trồng, để đồng hội có nơi nương tựa. Mong chính giáo thu về một mối, mở từ tâm khắp cả mười phương. Rừng thuyền cây cả bóng cao, trời Hồng Lạc ngày thêm tươi tốt: bề giác gió yên sóng lặng, giếng Long tiên đượm vẻ yên vui. Một dạ trông mong, mấy lời thành thực. Trên chư Phật lục thông chứng giám, dưới toàn kỳ tăng chúng hoan hô.

Nam mô Phật giáo hội Thuyền-gia Pháp-chủ Vinh-nghiệp luật sư nhục thân bồ-lát ma-ha-lát.

Bài diển-văn của một bà hội-viên thay mặt tín nữ chúc mừng

Nam mô A-Di-Đà-Phật.

Kính bạch Tổ.

Hôm nay nhân ngày, trong thì các Đại-đức và tăng-già, ngoài thì các quan cùng thiện-tín, đều cùng một lòng, róc một chí, hướng mộ cái đức thanh cao của Tổ, cảm kích cái công hoằng-hóa của Tổ, mà tổ chức một đại lễ suy-tôn Tổ lên ngôi Thuyền-gia pháp-chủ, cực kỳ long trọng như thế

này, chúng con là kẻ đã được đội ơn Tồ chỉ dẫn cho vào trong cửa từ-bi, dạy bảo cho biết con đường qui kinh. Đối với cái đại lễ này, chúng con trộm thấy cái bản tâm của Tồ, đã tỏ rõ chân-đế, vạn-pháp giai không, nhất trần bất nhiễm, đã liễu ngộ tới chốn vô-tướng vô-vi, đã cho những sự lấy hình, lấy sắc, lấy âm-thanh mà cầu đạo là không phải chính đạo, thì những danh, những vị, những vinh-hiền chi chi ở chốn trần-ai này, chắc không có một mảy may nào ở trong chân-tâm của Tồ. Song le, chúng con được trông thấy cái quang-cảnh Tồ ra thân chứng, kết-tập tăng gia, đem cái tuồi ki-gi mà hi sinh với đạo, xa xói không nề, nhọc nhằn chẳng quản, vì đạo lớn, sợ chúng-sinh chưa đạt tới thực-tướng, cứ « chấp-thưong chấp-đoạn » mà sai lạc mất cái cảnh nhất-chân, mới mở lượng từ-bi, dùng phép phương-tiện, mà tượng-tích hạ sơn để chấn-chỉnh lại cái đạo vô-thưong trong hồi mặt-pháp này, cho nên chúng con cũng vì đạo mà dám mừng dám chúc Tồ . . .

*Chúng con xin chúc mừng Tồ,
Bờ-đề bóng cả, phủ che cho kẻ nắng nôi ;
Bát-nhũ đèn giống, soi tỏ con đường tăm tối.
Gió hương phơi phới, bụi trần tham ái sạch lâu,
Mưa pháp chan hòa, ngọn lửa vô-minh tắt hẳn.*

*Đề cho chúng-sinh,
Tam quy đáng bậc, nhờ ơn Tam bảo chứng minh,
Ngũ giới giữ toàn, biết phép Ngũ-thừa tu-tập.
Tụng kinh niệm Phật, cầu nguyện thoát cõi Sa-bà,
Đồi ác làm lành, hồi-hương sinh nơi Tịnh-độ.
Lục-trần không lộn, đã nhờ giọt nước cánh dương,
Ngũ uẩn chiền miên, lại sẵn thanh gươm tri-luệ.*

*Rồi đây,
Nước tuệ lầy tâm, thấy lỗ chân thường ngā tình ;
Bé từ thuận lối, thẳng sang giác ngạn tây-phương.
Chín phẩm dài sen,
Vui miền Cực-lạc
Luận trong nhân-quả,
Cũng tự ngày nay.*

Ấy là một tấm lòng thành của chúng con kỳ-vọng vào
Tổ mà chúc mừng Tổ vậy, xin Tổ chứng cho.

Nam-mô A-Di-Đà Phật

Đại Pháp vạn tuế

Đại-Nam vạn tuế

Phật-giáo hội trang thọ

Bài chúc của ban nữ đồng ấu

Hôm nay nhân ngày hội Phật-giáo, trong thì các Đại-đức
và tăng chúng, ngoài thì các quan các hội-viên trong hội,
đều một lòng một ý, hướng mó cái đức lớn chân tu của Tổ,
cảm kích cái công lao hoằng-pháp của Tổ, mà tổ-chức một
lễ tôn Tổ lên bậc Thuyền gia pháp chủ, cực kì long trọng
như thế này. Chúng con thơ bé, nhờ phúc lành được trông
thấy cái quang-cảnh : Tổ ra thân-chứng, kết tập tăng già,
đề vãng đạo lớn của đức Thích-Ca mà hoằng-pháp lợi-sinh,
đề nổi cái chi của ngài Ba-Lị mà chỉnh-túc thanh-quy.
Chúng con đọc kinh, mơ màng những cảnh đại-hội Linh-
son vui vẻ trang nghiêm là thế nào, thì đến hội này, chúng
con lại tưởng tượng như thế.

Chúng con lại thấy các quan Pháp, Nam đều đến dự
hội, các hàng thiện-tín đều đỉnh lễ âu ca, áo mũ nghiê-
m trang, hương trầm nghi-ngút, trước cảnh huy-hoàng như
thế này, chúng con tự-nhiên cùng nhau, cùng một tâm
thành, xửa một bó hoa, dâng lên cúng Tổ. Xin chúc Tổ
được nhờ ơn Phật, từ thọ thêm cao, tuệ tính thêm sáng, để
cho người mộ đạo có chỗ qui y, chúng con tuy không dám
kỳ-vọng như Long-nữ hiền châu, như Linh chiểu mẫn-tiếp,
nhưng cũng mong được chút duyên lành, sau này sẽ trở
nên con người thành-thực, biết theo tam qui, giữ ngũ-giới
để góp một mảy may công-đức trong cuộc trang-nghiêm,
cõi đời ngũ-trước sẽ trở nên cõi cực-lạc về sau này, ấy là
một chút nguyện cớ con của chúng con vậy, xin Tổ chứng
cho.

Nam-mô A-di-Đà Phật

Đại-Pháp vạn tuế

Đại-Nam vạn tuế

Phật-giáo hội trang thọ

Tiêu-sử cụ Thuyền-gia pháp-chủ

Cụ Thuyền-gia pháp-chủ pháp-hiệu là Thanh-hanh, sinh năm 1840 tại làng Thanh-liệt, huyện Thanh-tri, tỉnh Hà-đông. Cụ là con họ Bùi, cũng là một vọng tộc thi thư ở làng Thanh-liệt.

Cụ xuất gia đầu Phật từ năm lên mười tuổi, theo học một vị hòa-thượng họ Nguyễn ở chùa Hòa-giai Hà-nội. Đến năm mười tám tuổi, cụ theo học cụ tổ chùa Vĩnh-nghiêm. Cụ gốc lòng ham mến đạo Phật từ nhỏ, tính tình thuần khiết, giới hạnh tinh nghiêm, nên học-lực tinh tiến khác thường, chẳng bao lâu mà kinh điển đều đã lầu thông, những giáo-lý màu nhiệm trong thuyền-tông đều đã khế ngộ được hết. Năm ba mươi tuổi được cụ tổ chùa Vĩnh-nghiêm cử đi dạy học ở chùa Bích-động (Ninh-binh).

Từ đó đến năm sáu-mươi hai tuổi, cụ ở luôn trong hạt Ninh-binh. Cụ được cụ tổ cử đi lần lượt dạy học khắp trong các chùa Phụng-ban, Hoàng-kim, Phúc-chỉnh. Kịp đến khi cụ tổ Vĩnh-nghiêm tịch đi, Sơn-môn rước cụ về rồi quyền cụ Tổ trên ấy cho đến giờ đã ngoài ba-mươi năm nay.

Học-trò cụ phần đông cũng đều là nhĩng vị thượng-tọa cao-tăng, khắp xứ Bắc-kỳ không đâu là không có.

Năm nay cụ đã chín-mươi sáu tuổi, hiện trụ-tri tại chùa Đức-la, tức là chùa Vĩnh-nghiêm ở tỉnh Bắc-giang.

BÀI THƠ TÁN CỤ TỔ VĨNH-NGHIÊM

Kinh-Bắc giới riêng một nước non.
Vĩnh-nghiêm nổi tiếng Cổ-thuyền-môn.
Xuân-thu chín chục trông còn khỏe.
Giới-hạnh năm trăm giữ cực tròn
Sao sáng giữa giới ngôi pháp-chủ.
Sấm vang mặt đất tiếng suy-tôn.
Mười phương thiện-tín nhờ công đức.
Phật giáo tuyên-dương tiếng mở giồn.

NGUYỄN-THIỆN-CẢNH

**BÀI CA TÁN SƯ TỖ VINH-NGHIÊM NHẬN
NGÔI THUYỀN-GIA PHÁP-CHỦ**

Đạo cao lang-hỗ phục,
Đức trọng quĩ-thần kinh ?
Mình nay hải-yến hà thanh.
Có ngôi Bồ-lát hiện sinh cõi trần.
Vốn xưa rừng vắng tu nhân,
Một lòng hi-xả cứu dân dúp đời.
Cơ duyên nay cũng bởi giời.
Liên-đoàn Phật-giáo tới nơi thỉnh-cầu.
Lòng từ nào chối được đâu.
Chàng-phan bảo-cái trước sau riềm rà.
Vang lừng nhã-nhạc sinh-ca,
Đài sen sức-nức hương-hoa ngọt-ngào.
Lâm-tuyền thành-thị xôn-sao,
Tượng như Thửu-linh, khác nào Linh-son.
Mười phương thiện-tín trông ơn,
Rủ nhau đến cửa thuyền-môn khấu-đầu.
Bạch rằn đương cuộc bề dẫu,
Xin đem 7 ãt-pháp nhiệm mầu dạy trao.
Lòng thanh ngưỡng-mộ biết bao,
Xuy-tờ: Pháp-chủ đạo cao đức dầy.
Thực là gặp thuốc, gặp thầy,
Sông mê nay đã sẵn tay độ-tri
Chúng-sinh khờ dại ngu-sy,
Dạy cho biết đạo quy-y tu-hành.
Nhờ ơn đại-đức cao-minh,
Độ cho hết thầy quần-sinh đắm chìm.
Chúc mừng thọ-khảo lâu năm,
Trùng-quang lờ-ấn, thiên-lâm thỏá lòng.
Đạo ngài như bố đước hồng,
Soi vào nhà lối sáng cháng mọi mầu.
Đức ngài kỷ-niệm còn lâu,
Thái-son bắc-đầu muón thâu lưu truyền.

TRẦN-XUÂN-THU Phủ-lý

ĐẠI-BIỂU HỘI PHẬT-HỌC TRUNG-KỲ
MẤY NGÀY Ở BẮC

Ngày 13-1-1936 cụ Hiệp Nguyễn hội-trưởng hội Phật-giáo Bắc-kỳ cùng cụ Bằng Nguyễn-can-Mông thay mặt ban khảo-cử hội Phật-giáo tiếp rước cụ Thiệu-bảo Bình-nam hội-trưởng hội Phật-học Trung-kỳ, cụ Tăng-thống Huế, và các phái-viên hội Phật-học Trung-kỳ đi thăm ba nơi danh-lam là Tử-trầm, Tiên-lữ và Trúc-sơn ở huyện Chương-mĩ, Hà-dông. Cụ Bằng Mông có nghĩ bốn bài thơ vịnh cảnh và kính tặng cụ Hiệp Bình-nam như sau này :

1° Vịnh động Long-tiên 龍仙 núi Tử-trầm.

Đột xuất bình nguyên nhất phạm lâm,

巖出平原一梵林

Nhập sơn chân giác cảnh u trầm,

入山真覺景幽沉

Tỉnh tuyền thanh tuyệt đương nhân kinh,

井泉清絕當人徑

Thạch khánh khanh nhiên ứng túc âm,

石磬鏗然無足音

Tuyền thắng hà phương lao phủ ngưỡng,

湧勝河妨勞俯仰

Đắc danh nguyên bất tại cao thâm,

得名原不在高深

Phồn hoa vị viễn thiên năng tĩnh,

繁華未遠偏能靜

Đỉnh thượng nhàn vân chứng ngã tâm.

嶺上閒雲證我心

2° Vì ngày hôm ấy trời gió bắc mưa phùn, đường lên núi Tử-trầm đi rất khó khăn, nên có bài « Đồ trung ngẫu tác » 途中偶作 như sau này :

Tức phóng thuyền lâm lộ diệc nan,

即訪禪林路亦難

Phân minh khổ惱 là trần-gian,

分明苦惱是塵間

Chỉ bằng nhất nại ngộ tâm Phật,

只憑一耐吾心佛

Đào đắc sơn đầu giác bộ khoan.

到得山頭覺步寬

Diễn nôm :

Chơi chùa mà cũng gian-nan,
Cho hay cái kiếp trần-gian rã-rầu.

Chỉ nhờ tình Phật chịu đau,
Thênh-thênh ta bước lên đấng non cao.

3° Vào đến chùa Trúc-sơn 竹山 thì đã 1 giờ chiều mà chưa ăn cơm sáng, nhân có bài « Chơi chùa quên ăn » :

Chơi cửa không mà gia cũng không,

Ngộ thì đã quá vẫn thông-dong.

Đời người nếu được không không cả,

Chỉ phôi bốn ba đám bụi hồng.

- Khốn vì chưa thoát khỏi vòng,

Đẽ ai nhấc miếng đỉnh chuông của đời.

Vì đâu cho đẽ gia người,

Có chăng ta lại nực cười cho ta.

4° Kinh tụng cụ Thiếu-bảo Bình-nam :

Triều-dình biên quận trọng thời danh,

朝庭邊郡重辰名

Lục dã qui lai ái tụng kinh,

綠野歸來愛誦經

Hoan hỉ chính kham vong bạch phát,

歡喜正堪忘白髮

Từ-bi ớ khả độ xương sinh,

慈悲可度蒼生

Trừ tài mạc vị thiên vô ý,

儲材莫謂天無意

Cứu thế do lai Phật hữu tình,

救世由來佛有情

Cửu hĩ anh thanh vấn hải nội,

久矣英聲聞海內

Liên hoa đài hạ bái văn tinh.

蓮花臺下拜文星

Diễn nôm :

Tấm thân biên quận triều-dình,

Trở về vui thú tụng kinh cửa già.

Có chăng hoan-hỉ quên già,

Từ-bi lòng ấy cũng là vị dân.

Việc này trời hẳn đẽ phần,

Cứu đời Phật có quên trần ta đâu.

Những nghe danh tiếng bấy lâu,

Văn-tinh được thấy dưới lầu hoa sen.

**Bức thư của hội Phật-học Trung-kỳ gửi ra
sau khi các đại-biểu hội ấy ra dự lễ suy tôn
Bắc-kỳ Thuyền-gia pháp-chủ về tới Huế**

Huế, le 18 Janvier 1936

*Le Président de la Société d'Etude et d'Exercice de la Religion
Bouddhique,
à Son Excellence Nguyễn-Năng-Quốc, Président du Phật-giáo
hội rue Richaud*

HANOI

Nam-mô A-di-đà-Phật,

Ngài Chứng-minh Đại-đạo-sư, Cụ Hội-trưởng và các đại-biểu của Hội chúng tôi đã về đến Huế, nhờ Phật đều đặn bình yên cả. Hội chúng tôi nghe tường thuật lễ suy tôn ngài Thuyền-gia Pháp-chủ, rất phục cách sắp đặt của các ngài và mừng Phật-giáo-dõ ngày nay đối với nhau đã có tình đoàn-thề.

Đạo Phật có chúng xuất-gia và chúng tại-gia. Chúng tại-gia mắc việc gia đình khó bề chuyên tâm học đạo, phần nhiều chỉ có thể quy kính Tam-bảo, nghiên cứu chánh lý mà thôi. Duy có chúng xuất-gia, một lòng vì đạo, đã đủ thì giờ tham học lại đủ thì giờ tu tập, mới có thể trụ trì Phật-pháp, khỏi bị trần duyên dằng buộc. Vậy chúng xuất-gia rất có quan hệ với Phật-giáo tương-lai và phong trào chấn hưng Phật-giáo cần phải lấy các bậc tăng-già có học thức, có giới hạnh làm trung tâm mới được.

Các ngài hiện nay suy tôn Ngài Vĩnh-Nghiêm làm vị pháp-chủ chính là nêu cái trung tâm điểm của cái trung tâm kia vậy.

Đạo Phật có sự có lý, sự, lý phải khế hiệp, sự lý phải viên dung thì mới gọi là chánh pháp được. Nay các ngài đã tôn vị Pháp-chủ, chúng tôi trông mong các Ngài bạch cùng Ngài Pháp-chủ lập những lớp học để đào tạo các ông thầy tương-lai thì về sau mới có người trong tăng-già đứng lên gánh vác công việc hoằng-pháp, làm thầy hướng đạo cho tất cả tín-dồ, và cái chân-tượng của tăng-bảo đạo Phật mới có ngày thực hiện.

Nhơn dịp năm mới chúng tôi một lòng thành kính bái chúc Ngài Pháp-chủ: « thiếu bệnh thiếu não, chúng sanh dị độ » và kính chúc các Ngài trong Hội Phật-giáo: « thâm nhập kinh tạng, trí tuệ như hải ».

Phó hội-trưởng, LÊ-ĐÌNH-THÂM

Cúng tiền về việc làm chùa

Mme Lê-thị-Khang hiệu Diệu-ninh, số 62 Hàng Bông,
Hanoi cùng 30\$00.

Kính trình các giáo-hữu hội-viên hội Phật-giáo

Báo «Đuốc-tuệ» của hội ta ấn hành là cốt điển dịch những kinh sách nhà Phật để cho hội-viên trong hội cùng hiểu thấu giáo-lý mà tu hành. Báo ra mỗi năm 52 quyển, hội chỉ lấy vừa đủ tiền in có một đồng bạc; ai cũng nên và cũng có thể mua xem được cả.

Vậy kính trình các giáo-hữu ai đã nhận mua báo rồi thì xin đem tiền giả tại ông chánh đại-biểu địa phương mình mà lấy giấy biên lai; ai chưa nhận mua báo thì xin biên rõ tên họ và chỗ ở giao tại ông chánh đại-biểu địa-phương mình hay là gửi bằng về chùa Quán sứ Hanoi để chúng tôi gửi báo.

Kính trình các vị chánh đại-biểu đại-lý hội Phật-giáo ở các địa-phương

Chúng tôi xin gửi ngài một quyển biên lai nhận tiền báo để ai gửi giả tiền báo thì ngài biên lai thu giùm cho. Trong số hội-viên ở địa-phương ngài ai chưa mua thì xin ngài gia công khuyến hóa giúp, rất cảm ơn ngài.

HỘP THU

Ông Công-chân Hải-dương. Tiếp thư ông hỏi chỗ ở của hai vị độc giả gửi giả tiền báo tại ông, chúng tôi đã tra trong sổ thì ông Đào-văn-Sáng ở thôn Hữu-trung, xã Nhữ-xá, tổng Thọ-trương, huyện Thanh-miền, ông Nguyễn-văn-Phong ở xã Nhữ-xá, huyện Thanh-miền, xin trả lời ông biết.

— Cụ Đào-viên tự-chủ Thanh-hóa, đã tiếp thư cụ gọi ngày 5 Février và cảm ơn cụ giới-thiệu thêm cho 3 vị độc-giả.